

1715, 8
358
42.
9
4
3
202

DISSERTATIO INAUGVRALIS

AD

L. VN. C. NON LIC. HABITAT.
METROCOMIAE LOCA
SVA AD EXTRANEVM
TRANSFERRE,

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
REVERENDISSIMO ET ILLUSTRISSIMO DOMINO,
DOMINO

PHILIPPO VVILHELMO,
S. R. I. COMITE DE BOINEBURG,

SACR. CAESAR. ATQVE REGIAE CATHOLICAE MAJESTATIS
CONSILIARIO INTIMO ET CAMERARIO, NEC NON METROPO-
LITANARVM ECCLESIA RV M OGVNTINAE ET TREVIREN-
SIS CANONICO CAPITVLARI SENIORE, ET RESPECTIVE SV-
PREMO CHORI-EPISCOPO, EMINENTISSIMI PRINCIPIS
ELECTORIS MGVNTINI CONSILIARIO INTIMO, AC
CIVITATIS TERRITORIIQVE ERFORDIENSIS
PRO-PRINCIPE,

IN ANTIQVISSIMA GERANA,

MAGNIFICO ICTORVM ORDINE

CONSENTIENTE,

PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE
HONORIBVS ET PRIVILEGIIS

RITE IMPETRANDIS,

D. IIII DECEMBR. A. 1715 CC. XV.

HORIS LOCOQVE CONSUVETIS

PVBlice PROPOSVIT

ERHARDVS REVSCHIVS, COBVRG.

ERFORDIAE, LITTERIS O. F. VVERTHERI, ACAD. TYPOG. ADJ.

DISSERTATIO INAVGARIALS

AD

L.V.C. NONILOHABITAT.

METROGOMAE LOCA

SVA ADEXTRAVIVM

DEO

ET

PATRONIS.

MAGNIFICENTIAM ORDINE

PRO SUMME IN REFORMA

HONORIS ET TRINIBUS

HONORIS ET TRINIBUS

FRIDRICH RVSCHWIGS CORVO

FRIDRICH RVSCHWIGS CORVO

J. J.

L. VN. C. NON LICERE HABITATO-
RIBVS METROCOMIAE LOCA SVA
AD EXTRANEVM TRANSFER-
RE.

*Impp. Leo et Anthemius AA. Nicostrato
P. P.*

N illis, quae metroco-
miae communi vocabu-
lo nuncupantur, hoc ad-
jiciendum necessario no-
stra putavit humanitas, ut
nulli extraneo illic quo-
quo modo possidendi li-
centia tribuatur: sed si quis ex iisdem vica-
riis loca sui juris alienare voluerit, non licere
ei, nisi ad habitatorem adscriptum ejusdem
metrocomiae, per qualemcunque contra-
ctum

A 2

ctum

ctum terrarum suarum dominium possessionemque transferre: sciente persona extranea, quod si contra vetitum se huic negotio immiscere, vel illic possidere tentaverit: quicumque contractus initus fuerit, carebit effectu, et contractu soluto, si quid praestitum est, hoc tantum reddetur. Dat. Kal. Sept. Anthemio A. II Cos.

I.

Aput ac summa hujus legis est: Praeter jus commune habitatoribus metrocomiae interdicitur omni fundorum ac praediorum alienatione in peregrinos, qui jurium vici istius matricis participes non sunt: quod si vero cum alio, quam qui convicanus est, de domini possessionisve translatione contrahant; actus iste ipso jure nullus declaratur, ut tamen extraneo, etiam scienter ac dolose contra legem contrahenti, quicquid datum, refundatur.

II.

Causae, quibus hoc rescriptum nititur, ab Imperatoribus nullae adjiciuntur: possunt tamen illius dari quaedam *communes*, quaedam *propriae*. *Communes*, quae in aliis retractus speciebus obtinent, haec militant, (1) ut in urbibus et agris degentes beneficio situs ac legis

gis fruantur, cum et onera in illos recumbant. Nihil enim aequitati naturali magis consentaneum, quam ut is, qui sentit incommodum, sentiat etiam commodum. Recte itaque beneficio statuti gaudet nemo, nisi qui civitatis onera sustinet; uti adductis auctorum locis non paucis comprobatur Pyrrhus Engelbermeus *ad Confect. Aurel. Tit. 16. cap. 14.* (2) Ne *κωμῆται* inviti vicinum extraneum admittere cogantur; qui, si moribus fuerit difficilibus, molestus satis est: quae ratio vicinis omnibus jus congrui largitur. (3) Ut honestas, splendor et dignitas vici aut communitatis conservetur; in qua ratione retractus gentiliius fundatur. Matth. Berlichius *P. II. Concl. 39. n. 19.* *Propriae* commemorandae sunt, (a) ut res publicis pensionibus obnoxiae ne imminuantur, sicque jurisdictioni aliquid decedat. Andr. Gailius *L. II. observ. 19. n. 2.* (β) Ne bona tenuiorum transferantur in potentiores. Jac. Cujacius *ad b. l.* (γ) Ne fisci rationes defraudentur. Nam, quemadmodum civibus, urbium habitatoribus, hoc a Constantino honoris habebatur, *l. un. C. de Capit. civ. censib. exim.* ne in censibus pro capitatione sua convenirentur, aut vita eorum taxaretur, uti loquitur Pacatus in *Panegy.* Ita et pagi quidam, licet civitatum nomine non censerentur, illo tributo, quod pro singulis capitibus exigebatur a rusticis, *l. i. C. ne rust. ad ull. obs. devocentur*, liberati erant. Qui autem metrocomiae non adscripti, loca inibi et possessiones sibi acquirebant, sub specie liberationis a capitatione onera haec defugiebant, sicque fisco damnum inferebant: id quod ne posthac fieret, non hac tantum lege et *l. 8. C. de Exact. tribut.* cautum est; sed et alia Constantii A. et Juliani Caes. *l. i. Cod. Theod. de Patrocinis vicorum*, ubi, ut debita,

quaecunque vicani, quorum consortio recesserunt, e propriis facultatibus fisci docebantur commodis intulisse, idem cogantur convicani reliqui expendere; ac tributi modam integrum solvere. Cui legi contraria videtur *l. un. C. ut nullus ex vicin. pro al. vicin. debitu ten.*

III.

Ex dictis patescit, Imperatores h. l. de illo Retractu, quem Dd. TERRITORIALEM vocant, definire; sed num directo de eodem hic agatur, an indirecte et per consequentiam? disputant. Prius communiter affirmant Dd., eosdemque sequitur Falluc. *tr. 35. c. 10. n. 229.* et Berlichius *loc. cit.* hanc legem directo ad retractum applicantes. Posterius placet Hahnio ad Wesemb. *L. 18. tit. 5.* quia nihil hic dicatur de retractus jure; sed quod quibusdam personis vendenda sit res prae aliis. Jus itaque praelationis in re venali habent *minus* privative, exclusis omnibus aliis: unde sequitur, si, his praetermissis, res venierit aliis, eosdem gaudere jure retrahendi. Quicquid hujus sit, de retractu hic agi, omnes consentiunt; cujus nunc explicanda esset natura: sed otium nobis fecere innumeri auctores, quorum non paucos nominavit Lipenius *in Bibl. Jurid.* voce *Retractus*. Breviter e Boceri *Class. 3. d. sp. 22. ib. 9.* Retractus territorialis definitionem repeto, quod sit, *qui ex statuto vel consuetudine loci competit civibus vel in g. tis, si res aliqua immobilis territorii suae civitatis vel pagi, in alium, quam qui ejusdem est civitatis vel pagi, alienata fuerit.*

III.

Ne quidquam praetervolasse videamur, *M troco-*
niae rarior vox enodanda. Accursius in glossa illam
dedu-

deducit a Graeco μέτρον, mensura, ut significetur *villa mensurata*, quae dabatur translatis iussu principis. Pro firmanda hac sententia rationem, ex antiquitate Romana petitam, afferunt alii, Romanis ex Romuli institutione in usu fuisse, ut populos bello subactos, quo facilius in officio continerentur, alio transferrent, novosque illis agros colendos assignarent, ac μέτρον, quantum cuiusque esset, describerent. Dionysius Halicarnassensis *L. II.* Livius *L. I. c. II.* alique. Sic Augustus Vbios et Sicambros dedentes se traduxit in Galliam, atque in proximis Rheno agris collocavit. Sueton. *in vita c. 21.* Quem morem post multa saecula, abductis a. C. 804. Saxonibus Transalpinis, imitatus est Carolus M. uti legitur in *Annalibus incerti auctoris*, a P. Pithoeo editis Efti 1594. f. 8. p. 18, et in *Vita Caroli M.* ab eodem Pithoeo conservata, p. 265. 266. Videtur autem Accursius in mente habuisse, quae de Metropoli scribit Isidorus *Lib. VII.* Etymolog. *c. 12.* et ex eo Gratianus inferuit *Dist. XXI. c. 1.* eam a *mensura civitatum* vocari. Sed in utraque voce priorem compositionis partem esse πὸ μήτρης, omnes hodie agnoscunt, qui levi tantum Graecarum litterarum noticia tincti sunt. Vocabula μήτρης, et Latina *mater*, ad multa alia transfertur, v. g. ad arbores pullulantes, observante Jano Rutgersio *Var. Lect. lib. III. c. 16.* Ita Plautus *Amphitr. Act. I. Sc. I. v. 274.* vitem vocat *matrem vini*. Alii pro matre dixerunt *matricem*, quae vox, de arbore palmae usurpata, apud Suetonium in *Augusto c. 94.* itemque de columba et gallina, apud Columellam legitur. Sic *ecclesia matrix*, per quam cathedralem cuiusque loci, non Romanam intelligit Innocentius III. *cap. Venerabili 27. de Verb. sign.*

V. ER

V.

Est itaque *μητροκομία mater vicorum*, Anglice; *the mother Churches*, villa major atque florentior, quae sub se plures pagos, vicos et arces, uni civitati subiectas, continet. Sic Nemausus viginti quatuor habebat *κώμας*, Strabo *Lib. IIII Geogr. p. 129*. Et qualis est metropolis, ex qua deducta est colonia, inter urbes; talis est metrocomia inter vicos, habentque se ut mater ad filiam. Majores hi pagi paullum infra urbis dignitatem habentur, cujusmodi hodiernum in Mediolanensi agro dari, et vernacula simplicitate *capita plebis* appellari, scribit A. Alciatus *ad b. l.* In iis non Episcopi, sed Chorepiscopi et *περισθευται*, i. e. circumtores, *l. 16. et 133. Cod. Theod. de Episcopis, Eccles. et Cler.* instituti olim, ut *Can. 75. Concilii Laodicensis, Can. 6. Concilii Sard. et alibi. Conf. H. Spelmannus Glossar. Archaeol. Frid. Lindbrogus in Glossario ad Legum Antiquarum Codicem, voce Chorepiscopus.* Nomen etiam habent *ἀπό τῆς χωρῆς*, auctore Damaso in verbosa quadam epistola, quasi *χωρικοί* i. e. rustici episcopi: quia non in civitate, sed per vicos et pagos munus episcopi quadantenus gerebant. Franc. Duarenus *Comm. de Sacr. Eccles. Miscel. L. I. c. 9.* Ceteram Metrocomiae forum suum habebant, Paulus *L. III Sentent. tit. 6.* curiam et curiales, Salvianus *l. 5. de Gubern. DEL*, annotante Jac. Godoffredo. Alciatus easdem S. Marco *c. 1. v. 38.* dici putat *κωμοπόλεις*. Has *κώμας* florentiores, jure urbium donatas, amplissime excrevissent, atque Euripidi de Euboea scribenti: *Ἐὐβοῖα Ἀθήνας ἐστὶ τῆς γείτων πόλεις*, urbium nomine appellatas, notant Pollux et Harpocration. Imo *μητροπόλις* dignitatem tandem esse consecutas, patet e Strabone, qui

qui *loc. cit.* Viennem pagum quidem, metropolin tamen Allobrogum dici memorat: καὶ οἱ μὲν ἄλλοι, scribens, κωμητῶν ζῶσι, οἱ δ' ἐπιφανέστατοι τὴν Οὐσιέναν ἔχοντες, κώμην πρῶτον οὖσαν, μητρόπολιν δ' ὅμως τοῦ ἔθνους λεγομένην κατισκευάσασι πόλιν.

VI.

Qui eidem metropolim erant adscripti, *Vicarii* vocantur h. l. Atque ita Festus, voce *vici*. Vicarii quidem Comitum, Praefectorum et Judicum non ignoti, tum e l. 32. C. de Appell. et Nov. 8. tum e VValafrido Strabone de Reb. Eccles. Gregor. Turon. Hist. Lib. IX. cap 5, Cassiodoro, qui Gemelli meminit, *vicarii praefectorum in Gallis ad exercendas justitias*; et aliis. Gallice in Languedociae et Provinciae finibus, ubi a Theodorico rege Ostrogothorum constituti feruntur, *Viguiers* audiunt; unde cadente Latinitate *Vigerius*, ut scias, a Vicarii nomine vocem detortam, consentiente Steph. Pascasio dans les Recherches L. II. chap. 14. At de his in l. nostra sermonem non esse, aperte constat. Rectius ergo *Vicanei* tum hoc, tum *iii. seq.* legitur: *Ut nullus ex vicaneis pro alienis vicaneorum debitis teneatur.* Hi sunt κωμητῶν ac μητροκωμητῶν κωμητῶν nomine cave intelligas *Comitianos*, h. e. officiales comitum privatorum vel largitionum, vel domorum, uti vult Haloander, secutus interpretem Latinum *Novellae 38. c. 6.* *Vicani* potius aut *vicanei* pro sociis ejusdem vici, ac curialibus sunt capiendi, uti ea vox passim ita legitur tum in Codice Theodosiano, tum *Nov. 52. c. 1.* quae de legitima interpretatione nos dubitare non finit, ubi Imperator: *Neque in agris, aut, neque in civitatibus, neque in vicis, neque in civibus, neque in vicaneis, neque in agricolis.*

VII.

Vicaneis opponuntur *Extranei*, qui in tabulas me-

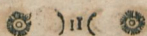
B

troco-

trocomiae non sunt relati. Generatim ita dicuntur, qui non eadem societate juncti sunt. In jure nostro noti sunt *heredes extranei*, quorum numero habentur *privigni*, Magn. Dn. Röslerus *Decif. Jur. Saxo. Coburg. Sect. V. Dec. 15. n. 81.* itemque *uxores ac viduae*, Menoch. *L. III. Praesumpt. 39. n. 117.* Neque probatis auctoribus haec loquendi ratio displicuit. Suetonius Augustum commemorat, filiam et neptes *extraneorum coetu prohibuisse*, in *Vit. c. 64. add. l. 30. C. ad L. Jul. de Adulter.* Jul. Pollux *Lib. III. c. 4. ἐπιήλυθα* et *ἐπιλήτην*, *advenam, extraneum*, inter alia, quae civibus opponuntur, vocabula enumeravit; longum enim ibi Synonymorum catalogum necit. In Feudis extraneus censetur, qui in prima investitura non comprehenditur. JCtis saepius cognominatur *forensis*, qui venit ad locum, ubi forum non fertur, etiam si suus pater cum descendentibus civitate donatus fuerit, dummodo tum praesens non fuisset, vel postea fidelitatis sacramentum non praestiterit, Decius in *Epitome Conf. 661.* Hic ergo extraneus non est de corpore civitatis, vici vel castris, adeoque nec iisdem statutis utitur, nec oneribus, quibus *μῆτοικοι* gravantur, subiectus.

VIII.

Statuto itaque vel consuetudine sustinetur hoc jus; et validum est, Decius *l. cit. n. 1.* ibique allegati J. P. Surdus *Conf. 844. n. 8.* Berlich. *Concl. 39. n. 14.* Perez *ad Cod. h. tit. n. 2.* et praeter ceteris Tiraquellus *de Viroque Retrahitu, praef. n. 14.* A. Gaius *Observ. Pract. L. II. obs. 19. n. 2. 3.* Mevius *ad J. Lubecense L. III. tit. 7. art. I n. 3. 4.* Municipalia siquidem statuta etiam contra jus commune valent per *l. 32. D. de LL.* Ph. Decius *Conf. 486. n. 9.* Casp. Klock. *T. III. Conf. 101. n. 379.* modo a superiore sint confirmata, Jo. Gryphander *de Weichbildis Saxon. cap. 77. n. 9. 10.* Tu videtis Mevium *l. c. Part. I. qu. 2. n. 61.* ubi hanc quaestionem, num Statutorum confirmatio sit neces-

necessaria? ventilavit. Add. idem *P.I. qu. 5. n. 12. 13.* Et in summis Imperii Judiciis rata habentur, cum illa, quae nullitatem actuum et contractuum respiciunt, etiam forenses atque ignorantes ligent, Gail. *L.I. Decif. 31. n. 25-29.* Hinc factum est, ut tam in Germania, quam extra illam ejusmodi statuta, res immobiles extraneo vendere prohibentia, conderentur, ut Rhegii in Italia, Decius *Conf. 661*; in Sabaudiae provincia Augustanorum, Cod. Fabr. *L. 4. tit. 36. def. 14.* Friburgi, Zasio auctore, ut ipse testatur *n. 2. in l. multum interest. 34. D. de V. O.*; in Palatinatu superiore, Chur Fürst. Pfaltz Fürstenthum in Ober-Bayern Lands-Ordnung *Tit. 14. n. 3. 4.* Et Statuta MS. Coburgensia hac de re disponunt *art. 5.* Wie denn nicht verstattet wird, daß ein jeder solche Häuser / (so innerhalb der Stadt Mark und Weichbild gelegen) besitze oder an sich bringe / er sey dann ein geschwohrner Bürger. Es erlange denn einer bei Raht durch Bitte soviel, daß man ihm gegen gewisser Gestalt und Geldunge dergleichen Häuser eines zu bewohnen vergönstigte / auf welchem Fall derselbige aller bürgerlichen Handthierunge und Gewerbs sich außern / die gewöhnliche Onera tragen helfen / und gegen dem Raht der Gebühr nach sich verhalten solle. *art. 7. n. 8.* Wie denn deren allen / so nicht Bürger / keinem verstattet wird / etwas von bürgerlichen Gütern an sich zu bringen. *n. 9.* So hat auch niemand Raht / seine Güter / so Rahts-Lehen / einem andern / der nicht Bürger / ohne Vorwissen und sonderbahre Erlaubnis des Rahts / zu verkaufen / verpfänden / oder Bestandsweiß zu verlassen / es seye Wohnung oder andere Nutzung : denn solcher Contract an sich selbst nichtig / und jederzeit als unkräftig zu rescindiren. Illustri quoque Noribergensium Senatus prudenter sancivit, quo litigiorum incommoda in herba, quod dicitur, suffocarentur, ut rerum quarumcunque, quae moveri non possunt, posses-

fores easdem ne sine Senatus speciali consensu alii quam civium cuiquam vendant. Casus hic habemus in terminis. Etenim idem in *l. nostra* metrocomiae habitatoribus praecipitur.

IX.

Secundum haec dicendum, modum in statuti praescriptum, formam dare contractibus atque essentiam, Decius *Conf. 455. n. 7.* sive, ut Athalarici Regis verba sunt in edicto apud Cassiodorum *L. IX. epist. 2. contractum dici non posse, nisi qui de legibus veniat.* Adeoque qualitas statuto expressa, nec tamen observata, actum ipsum illegitimum et nullum reddit. Lex enim magis est domina rerum nostrarum, quam nos ipsi, Grotius *de J. B. et P. Lib. I. c. 1. n. 6.* Cujus rei aequitas nititur brocardico illo, §. 2. *l. de his, qui sui vel al. jur. Exp. dit reipublicae, ne sua re quis male utatur.* Idque eo iustus videtur, si quid disertis verbis et formaliter prohibeatur, cum praeceptorum negativorum vis longe maxima sit quolibet tempore, secundum doctrinam Scholasticorum, quam repetunt Grotius *L. II. c. 16. §. 29.* Pufendorfus *de J. N. et G. L. V. c. 12. §. 23.* limitat Thomastus *I. I. D. Lib. II. c. 2. §. 134. 199.* At vero etiam tacita prohibitio, quae inest omni iurisdictioni, sufficit, uti in retractu consanguinitatis patet, qui solo fere hoc fundamento sustinetur, Huber *Prael. cit. ad D. tit. de Rescind. Vend. §. 15.* Haec quidem nullam habent difficultatem.

X.

Quod si vero forensi cuidam subhaftationis lege ad dicatur soli possessio? Hic quoque contractus irritus est: (1) quia et haec venditio species est contractus, Molin *ad Confu. Paris. tit. I. §. 22. n. 66.* (2) quia in omni emtione venditione mores civitatis sunt inspiciendi: ubi hi negliguntur, illa nulla est; secundum regulam Pauli *l. 34. §. 1. D. de contr. emt.* Vnde Dominii definitio, quam Aristoteles ponit

ponit Rhetor. Lib. 1. c. 5, ὅταν ἐφ' αὐτῷ ἀπαλλοτριῆσαι, cum grano salis intelligenda est, nisi vel pactum vel testamentum vel lex alienationem inibeat. l. ult. C. de r. b. alien. non alien. (3) quia is, qui sciens contra leges contrahit, alterius jura intervertere laborat, adeoque in mala fide est. Malaе autem fidei emptio irrita pronuntiatur l. 1. C. de Resc. vend. Jus enim publicum privatorum pactis mutari non potest, per regulam Papiniani l. 38. D. de Pact. Talis vero alienatio, in fraudem legis facta, ipso jure nulla est, l. 16. D. de Jur. Patron. Fit illud, quando actus geruntur inter personas prohibitas. Neque obstat, quod in publicis subhaftationibus emptor cum solo iudice negotium publice gerit, et ab illo solo emit. In illis enim consuetudines non cessant; imo non aliter subhaftationes celebrari possunt, quam iis observatis; sicque licitatores juribus tenentur communibus, per quae, qui cum alio contrahit, non est, vel non debet esse ignarus conditionis ejus, l. 19. D. de R. J. Molin. l. cit. tit. 2. §. 54 n. 22. Vnde cum alias per additionem traditio statim facta censetur, Berlich. P. II. Concl. 39, n. 63, quoniam vero integer actus est illegitimus, violans formam, per traditionem sanari non potest. Vitiosum enim ab initio, non potest tractu temporis convalescere. l. 29. D. de R. J.

XI.

Neque sacer Ecclesiasticorum ordo contra statuta terras ac possessiones suas alienare, neque in ejusdem ordinis socios, sub alterius jurisdictione degentes, transferre valent ullo titulo. Berlich. l. c. n. 41, et 96. ubi praeter alios Matthaeum de Afflictis de 7. Proimiseos citat, qui rationibus adductis, hanc sententiam communem dicit. Add. Bocerus l. cit. th. 20. qui speciatim in bonis monasteriorum ducatus VVürtembergici retractui locum esse, triplici causa probat: (1) quia statuta generatim loquantur de praediis; unde ecclesiastica excludi nequeant;

B 3

(2) quia

14

3

02

(2) quia Abbates illa approbarint; (3) quia praedia monasteriorum, secundum Recessus Imperii, sint de provincia Principis. Et certe Alexander III. P. M. terrae consuetudinem esse diligentius attendendam, praecipit c. 3. *de Donat.* Non est igitur, quod objicias: Clericos ab obligatione statutorum immunes esse, utpote quae laicos solum respiciant ac ligent, Ph. Decius *Conf. 150. n. 2.* Talia siquidem statuta non tam privilegia clericorum confirmantur: neque enim adimunt facultatem alienandi: quam potius, quibus bona olim quaesita vendant, disponunt, ne fiat praejudicium domino territorii, aut juribus ejus; quae illimitata ejusmodi venditione detrimentum omnino ac imminutionem paterentur. Illius vero damna facile in ipsam Ecclesiam redundant. Recte proin idem Decius *Conf. 282. n. 8.* illa statuta tanquam favorabilia etiam in ecclesiasticis obtinere pronuntiavit. Add. *Conf. 455 n. 11. Conf. 269 n. 7. Conf. 293 n. 6.* Ceterum et illud adnotasse non ab re erit, tum in Germania, edicto Caroli V, tum in Gallia, uti est apud Car. Molinaeum *tit. l. §. 13. gl. 1. n. 1.*, et alibi cautum esse, ne ecclesia vel loca pia citra superioris domini consensum praedia acquirant aut retineant; quae a dominio principis exempta, manus mortua fierent, sive admortizarentur. Pet. Peckius *de Admortizat. cap. 10.* apud Ant. Perez *ad tit. C. de SS. Eccles. n. 11.*

XII.

Extraneorum vox num ad principis aut reipublicae ministros, consiliarios ac reliquos officiales, item ad professores Academiaram extendi, inque illos jus retractus exerceri possit ac debeat, ventilatum est. Bocerus *ib. 16.* contra illos statuit, cum officiales aliunde accersiti, neque civium neque incolarum jura sibi acquisiverint. Per cives autem intelligit urbium, per incolas, pagorum habitatores; et utrisque extraneos opponi asserit, contra juris

juris usum, in quo incolae sunt, qui civium numero non adscripti, pro civibus se gerunt, habitantes manendi animo intra eosdem muros, l. 29. l. 35. l. 37. D. ad Municipal. l. 7. C. de Incolis, l. 11. C. de Appell. Neque merus iste, ne tenuiores, ipsi potentiores bonis suis exturbent, contra illos quidquam valet: iste enim praesens esse debet, non suspicio inferendi ejus. l. 9. D. Quod metus causa. Cessante autem ratione legis, cessat legis dispositio, quae illos a possessione honorum immobilium arcebat. Eversard. in Topic. Legal. loc 80, a cessatione legis. Quando itaque personae hae publice utiles non raro pro totius regionis salute excubant, aut tali funguntur officio, ex cujus administratione non minima in rem litterariam, Ecclesiasticam, civilem, adeoque in totam *politiam*, redundat utilitas; merito tot curae, labores ac vigiliae aliquo beneficio sunt compensandae. Nec amplius extranei, quamvis tales sint origine, videri possunt, qui tot nexibus corpori cuidam sunt innexi et obligati. Athenienses Attico, bene de se merito, honoris non oneris ergo, jus civitatis deferebant. Et alibi Professores, tanquam honorarii, civium numero adscribuntur. Neque vero oneribus realibus exempti sunt, quae omnino praestare tenentur. Aequissime Statuta Coburg. art. III. n. 11. disponunt, es pflege der Naht unter weissen mit Fürsil. Herren Nahten und vornehmen Officieren/ do sie aus erheblichen Ursachen das Bürger-Recht an sich zu bringen / Bedenken tragen / eines jährl. gewissen Gedings/ nach Gelegenheit des Gutes/ so sie erkaufen/ anstatt der gewöhnlichen Onerum, sich zu vergleichen.

XIII.

Quaestum est ulterius, annon testator in heredes, societati civium, in qua ipse vivebat, non adscriptos, bona sua transferre possit, praecipue eos, qui jure communi aut statutario alias ab intestato fuissent successuri? Dd. plerumque

rumque affirmant. Militant hic rationes, quae retractum consanguinitatis firmant, quod primum illius juris requisitum deficiat, nempe ut verus contractus fuerit celebratus, Magnif. Dn. Rösler *Sect. V. Dec. 22, n. 10*, et quod retractus non habeat locum in ultima voluntate ac legato, idem *n. 11*. Confirmat et Zasius *ad l. 34. D. de V. O. n. 4. p. 187. 188. 189*, evincens, legatarium posse accipere rem, cujus non habet commercium. Speciatim *l. nostra* de contractibus tantum disponit: *per qualem unque contractum*. Quicquid autem lege non expressum, id nec mutatum intelligitur, *l. 2. §. ult. C. de Appell.* Rationes plures si desideraverimus, Ant. Perezius illas dabit: quod institutus, alio licet loco habitans, pro extraneo tamen non habeatur: idemque prohibitus qualicumque contractu terras sibi emere metropoliticae, non prohibeatur hereditati, a majoribus ad se devolutae, se immiscere. Comprobat hoc (1) argumento, a provinciae praesidibus et militibus deducto, quibus utrisque interdicta erat praediorum acquisitio ejus provinciae, in qua officii administrandi causa debebant, ne studio agriculturae negligentius rem publicam curarent. Et tamen praedia avita hereditario non solum jure possidere, sed et numerata pecunia aliove contractu sibi acquirere valebant, *l. 62. D. de Contr. emt. l. 9. et 13. D. de re milit.* quia non tam videntur ea acquirere, quam retinere, aut a fisco forte occupata redimere. (2) Favorem familiarum ac dignitatum conservandarum allegat, de quo Tiraquell. *de Retractu praef. n. 45. et §. 1. gl. 9. n. 162*. Atque hic favor plurimis locis attenditur, cum lugubre sit, videre antiqua majorum praedia in externas manus transire, Gail. *loc. cit. n. 1. 2.* cum aliqua tamen moderatione, quam Status Imperii suo jure adhibent. Sic memini in causa B. S. contra S. a Supremo Judicio Aulico Viennensi pronuntiatum, ut B. S. horti in suburbio N. hereditatis jure in se de-

se delati, usufructum haberet; et dominium penes S. civem N. remaneret. Qui vero habet usufructum, non est possessor rei ipsius, *l. 15. §. 1. D. Qui satisd. cog. licet sit servitutis.* Fridericus Elector Palatinus in der *Lands-Ordnung iii. 14. n. 4.* disponit, extraneos in bonorum immobilium possessionem non immittendos, *solsen anderer Gestalt nicht beharrlich sähig seyn / nisi in Electoratum commigrent, ibidemque domicilium fortunarumque suarum sedem figant.* Alias intra bienarium vendere coguntur eadem, haetae subjienda, si moras nectere intendant forenses; quibus pretium restituitur. Vid. Mevius ad J. Lubec. *L. 1. Tit. 11, art. 5. n. 49. 89. 19.*

XIII.

Ex dictis abunde patescit, quid de illa consuetudine sit habendum, qua testatoribus facultas adimitur scribendi sibi heredem foresem, etsi sanguine junctum. Nihil est, quod magis hominibus debeatur, quam ut supremæ voluntatis, postquam jam aliud velle non possunt, liber sit stilus, et licitum, quod iterum non redit, arbitrium, *l. 1. C. de SS. Eccles.* Publice etiam expedit, suprema hominum judicia exitum habere, *l. 5. D. Testam. quemadm. aper.* nisi præsens metus nimiae potentiae, *l. 1. C. ne lic. potent.* aut litigiorum cumulantorum turbationisve in republica aut jurisdictione obfit. Tunc enim alienationem testamentariam optimo jure inhiberi, post Decium aliosque respondit Menoch. *Conf. 350 n. 29.* apud Klockium *T. III. Conf. 149. n. 208*: quale et statutum Reginensium supra ex Decii *Conf. 661.* retulimus. Tale est jus Albinagii in Gallia, quod alienigenas a possessione fundorum in regno itidem excludit: de quo jure, si DEVS vitam viresque concesserit, peculiari tractatu uberius agemus. Hoc

C

loco

loco illud obiter moneo, Julianum Taboetium in *Paradoxis Reg. P. 3. p. 156.* patrocinium eidem quaesivisse in h. l. nostra, et originem inde deduxisse: quam bene, a libi dicendi locus erit.

XV.

Ceterum quamvis duriores videantur istae sanctiones, quibus fisco applicantur bona illorum, qui in fraudem statuti quidquam rerum, quae moveri nequeunt, transferre conantur in alienigenas: valere tamen eas, ambigendum non est per ea, quae tradit Decius *d. loc. n. 3.* Aequitas earundem inde elucet, quod is, qui statuti hujus non ignarus, talia sibi bona comparat, quorum testamento transferendorum jus est ademptum, amittendi animum, adeoque rem pro derelicta habuisse censeatur in casum, quo illa vendere seu alienare neglexit eo jure, quod vicus habebat: Caduci autem successor fiscus est, vacantemque hereditatem occupat, *t. t. D. et C. de J. Fisci.* Intestatorum res, qui sine legitimo herede decesserint, fisci rationibus vindicandas, rescribunt Impp. Diocletianus et Maximianus AA. et CC. ad Eucharium *l. 1. C. de Bon. Vacant.* Et speciatim de praediis *καταστάσιον*, jussu principis in aliam civitatem translatorum, si ab eis distracta non essent, antequam demigrarent, idem disponunt Impp. iidem *l. 4. C. de J. Fisci*, qua tamen liberis e paterna civitate alio discedentibus, in bona parentum ibi relictorum, succedendi jus salvum esse volunt atque illibatum. Nostra lex mitior est, atque contractum irritum declarat: uti enim de facto processit conventio, sic etiam rescinditur, Naevius *ad h. l.* Id quod apud omnes fere nationes obrinet. Ratio diversitatis haud difficilis indagatu. Illis poenae causa jus metropoliae auferebatur, unde per *tit. C. Ne filius pro patre*, liberis prospectum

ctum est : his poena jam est , quod priveretur utilitate sperata, et carere debeant eo, quod interest : etsi annullatio per se non sit poena. Mascard. de Gener. Statut. in serpr. concl. 9. n. 44.

XVI.

Emtori vero, etiam scienti, pretium esse restituendum, aequitatis est, per l. h. et l. 34. D. de V. O. ac prudentiae, ne semina discordiae inter vicinos alantur. Egregie haec illustrantur a Barbayracio, qui erudite in notis ad Pufendorfi L. 3. c. 7. §. 6. scribit: Si juris civilis dispositio in contractu laesa sit, videndum est, utrum cum extraneo, an cum ejusdem reip. cive conventio illicita fuerit inita. Si cum extraneo, qui istas leges scivit, actum sit, et ipse conventionem quaesiverit, neque ad satisfaciendum contractui, neque ad praestandum interesse alteri adstringitur civis : sed si hic conventionis initae causa fuerit, ad praestandum id, quod interest, obstringitur; quod eo magis observandum, si extraneus illas leges ignoraverit, nisi post conventionem latae fuerint : tum enim nec ad praestationem ejus, quod interest, civis adstringi potest. Haec Barbayracius, ad mentem d. l. 34. D. de V. O. Nec tantum pretium numeratum, sed et arrha data, et sumtus interea in rem facti, compensandi sunt. Lex nostra, si quid praestitum est, hoc tantum reddi jubet. Quae vis sit particulae exclusivae, legas, quaeso, apud Richter. de Particulis Juris p. 794. At expensis tempore contractus factis excidit; quae in retractu vicinitatis a retrahente alias refunduntur. Gail. l. alleg. n. 9. Neque obstat l. 7. C. de Agric. Cens. et Colon. Mala fidei possessorem esse nullus ambigit, qui contra legum interdicta aliquid mercatur; adeoque emtor pretium, quod dederit, amissum existimet: quo casu non venditori, sed

44

3

102

sed sicco, illud cedere, scribit Accursius *ad l. pen. C. de rescind. vend.* Alia enim ratio hic subest. Nam de servis originariis ac censitis ibi sermo est, qui glebae additi fundum dominis colebant. Illius itaque cultura ut ipsis adimeretur, male res dominicas administrabant, sicque fundo ipso debilitato, tributa publicis periere functionibus, *l. 8. C. d. t.* quod ne fieret, aliter caveri non poterat, quam si emtores non invenirent. Proinde hi, tanquam collusores, ex proprio delicto puniendi erant. Conf. Cujacius *ad l. 1. C. de Praed. Decur. sine decr. non alien.*

XVII.

Plura addenda superessent, quae commodiore tempore excutiemus. Nunc coronidis loco illud addo, *l. 8. C. de Exact. Tribut.* legis nostrae auctores, Leonem et Anthemium, concedere speciatim divinae atque imperiali domui, ut acquirat extra metropolim fundos, modo impositas reipublicae functiones agnoverit, quemadmodum prior dominus dependebat. Quam legem cum hac nostra, velut unius constitutionis partes, conjungendam esse, monet Jac. Godofredus *ad l. 6. C. Theod. de Patrocinis vicorum.* Quod si vero tributa solvere detrectarit, rem illam ei auferendam, atque Curiae assignandam. Sed in quantum derogatum sit huic legi, dictum est §. XI. in fin.

TANTVM.

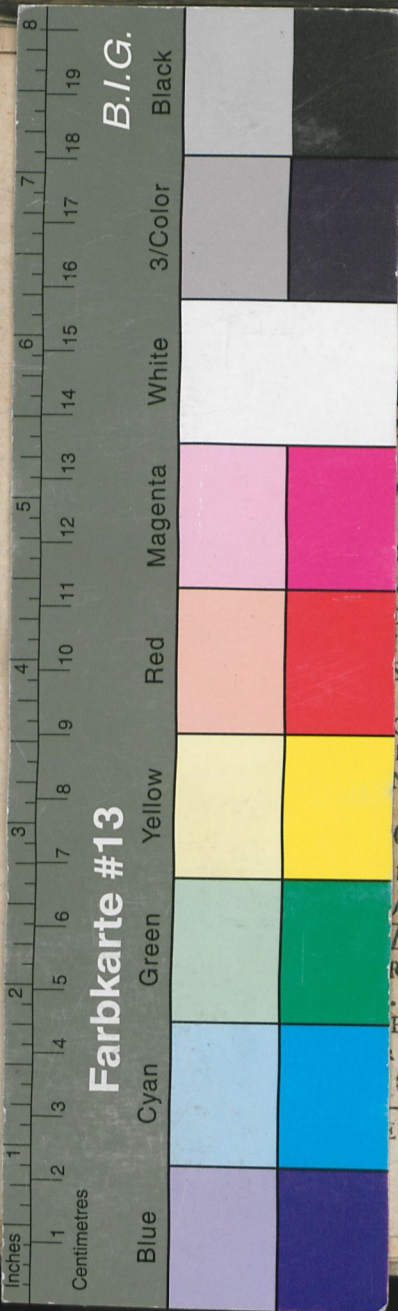
ULB Halle
001 972 26X 3

s. b.

Farbkarte #13

B.I.G.

1715, 8
INAVGVRALIS
C. HABITAT.
IAE LOCA
TRANEVM
ERRE,
M
FICIENTISSIMO,
VSTRISSIMO DOMINO,
INO
VILHELMO,
DE BOINEBURG,
CATHOLICAE MAJESTATIS
RARIO, NEC NON METROPO-
OGVNTINAE ET TREVIREN-
SENIORE, ET RESPECTIVE SV-
EMINENTISSIMI PRINCIPIS
ONSILIARIO INTIMO, AC
IQVE ERFORDIENSIS
NCIPE,
MAGERANA,
ORVM ORDINE
IENTE,
VTROQVE JURE
T PRIVILEGIIS
RANDIS,
A. 1715. 1700. XV.
E CONSVETIS
POSVIT
CHIVS, COBURG.
ERTHERI, ACAD. TYPOG. ADJ.

358
42.
9

24

3

02

